

Andrzej Seremet – Prokurator Generalny

Szanowni Państwo, w gronie uczestników dzisiejszej konferencji nie musimy się przekonywać, że dla wyników postępowania karnego kluczowe znaczenie ma prawidłowe zabezpieczenie materiału dowodowego na miejscu zdarzenia, który będzie potem podlegać ocenie karnoprawnej, zwłaszcza gdy to zdarzenie ma postać katastrofy. Wszyscy wiemy doskonale, że oględziny dostarczają kluczowych dowodów, bez których wyjaśnienie okoliczności katastrofy bywa ułomne albo często wręcz niemożliwe. Wiemy także, że co do zasady jest to czynność niepowtarzalna i jej nieprzeprowadzenie, czy też wadliwe przeprowadzenie, prowadzi do bezpowrotnej uraty przynajmniej części tych niezwykle istotnych dowodów. Ma to szczególne znaczenie przy oględzinach katastrofy. I nieważne, czy jest to katastrofa kolejowa, lotnicza czy budowlana. Ogrom czynności, które składają się na oględziny i rozległość obszaru zdarzenia rodzi potrzebę skoordynowanego współdziałania z innymi organami, co z kolei powoduje konieczność profesjonalnego przygotowania prokuratorów do przeprowadzania oględzin takich miejsc.

Właśnie profesjonalizm i aktywność prokuratora są gwarancją dochowania wszystkich reguł procesowych i prawidłowości ukształtowania późniejszego procesu wykrywczego. Od prokuratora prowadzącego oględziny miejsca katastrofy wymagana jest nie tylko wiedza kryminalistyczna i procesowa, co jest oczywiste, ale także zdolność koordynacji działań wszystkich instytucji, które zgodnie ze swoimi własnymi kompetencjami zjawiają się na miejscu katastrofy i są zobligowane do wyjaśniania jej przyczyn. Konieczne jest zatem stworzenie takich reguł współpracy z innymi organami państwowymi zobowiązanymi do badania przebiegu i wyjaśniania przyczyn zdarzeń o charakterze katastrof, które ułatwią sprawne dokonanie takich ustaleń, a zarazem przeprowadzenie postępowania przygotowawczego zgodnie z jego wymogami.

Z tego powodu w 2010 roku Prezes Rady Ministrów powołał Międzyresortowy Zespół do spraw Katastrof i Zagrożeń Terrorystycznych, w skład którego wchodził również przedstawiciel Prokuratury Generalnej. Decyzją przewodniczącego tego zespołu powołano Zespół zadaniowy do spraw wypracowania między innymi metodyki oględzin miejsc przestępstw o charakterze terrorystycznym i katastrof oraz identyfikacji ciał ofiar. W pracach zespołu aktywnie uczestniczyli prokuratorzy z Prokuratury Generalnej. Taka metodyka powstała w sierpniu 2012 r. i niezwłocznie po stworzeniu tego dokumentu został on przekazany prokuratorom do stosowania w praktyce. Pracę Międzyresortowego Zespołu do spraw Katastrof i Zagrożeń Terrorystycznych zakończyło opracowanie tak zwanych

rekomendacji, pośród których znalazł się postulat opracowania koncepcji zawarcia porozumień pomiędzy organami wykonującymi w ramach postępowania karnego czynności na miejscu zdarzenia a właściwymi państwowymi komisjami badania wypadków. Konieczność zawarcia porozumienia w sprawach incydentów i wypadków lotniczych wynikała też z przepisu art. 12 ust. 3 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 996/2010 w sprawie badania wypadków i incydentów w lotnictwie cywilnym oraz zapobiegania im.

W celu realizacji tych postulatów podpisaliśmy szereg porozumień:

1. porozumienie z 18 grudnia 2013 r. z Państwową Komisją Badania Wypadków Lotniczych,
2. porozumienie z 27 czerwca 2014 r. z Państwową Komisją Badania Wypadków Kolejowych,
3. porozumienie z 27 października 2014 r. z Państwową Komisją Badania Wypadków Morskich,
4. porozumienie z 5 listopada 2014 r. zawarte z Ministrem Obrony Narodowej jako zwierzchnikiem Państwowej Komisji Badania Wypadków Lotniczych Lotnictwa Państwowego.

Porozumienia te określają zasady wzajemnego informowania się partnerów porozumienia o zaistnieniu katastrofy, zasady dostępu organów do miejsca zdarzenia, zabezpieczenia i dostępu do materiału dowodowego, wymianę materiałów, raportów i informacji, rozwiązywania możliwych konfliktów i wreszcie szkoleń i wymiany doświadczeń.

Celem tych porozumień jest więc zapewnienie działania równoległego, niezależnego i szanującego kompetencje partnerów oraz wyeliminowanie tych okoliczności, które mogłyby utrudnić osiągnięcie celów określonych przepisami prawa, a przede wszystkim mają one przeciwdziałać możliwemu chaosowi na miejscu takich zdarzeń.

Integralną częścią porozumień są załączniki obejmujące dane teleadresowe osób odpowiedzialnych za natychmiastowe podjęcie współpracy w przypadku zaistnienia zdarzenia, które jest objęte badaniem.

Niezależnie od tego na co dzień Prokuratura Generalna współpracuje z Urzędem Lotnictwa Cywilnego, Polską Agencją Żeglugi Powietrznej i Państwową Komisją Badania Wypadków Lotniczych. Prokuratorzy aktywnie uczestniczą w konferencji Rządowego Centrum Bezpieczeństwa oraz Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju dotyczącej wybranych aspektów zarządzania kryzysowego w lotnictwie.

Chciałbym również parę uwag poświęcić zdarzeniom, które przeżywaliśmy niedawno, a które obrazują ogrom trudności i jednocześnie – myślę – w sposób właściwy pozwolą ocenić aktywność prokuratorów w tych właśnie zdarzeniach.

Pierwszym zdarzeniem jest katastrofa kolejowa pod Szczekocinami, która miała miejsce 3 marca 2012 roku. W ciągu pierwszych 48 godzin w czynnościach związanych z zabezpieczeniem materiału dowodowego na miejscu zdarzenia i oględzin tego miejsca brało udział 7 prokuratorów Wydziału Śledczego Prokuratury Okręgowej w Częstochowie oraz 2 prokuratorów Prokuratury Rejonowej w Myszkowie. Były to czynności procesowe wykonywane równoległe nie tylko na miejscu katastrofy, ale również na posterunkach tzw. oględzinowych w Starzynach i Sprowej. Prowadzono oględziny, identyfikację zwłok i fragmentów ciał ofiar katastrofy, przesłuchania świadków i – z uwagi na zrozumiałe zainteresowanie społeczeństwa – zapewniano także odpowiedni przekaz informacji do mediów. Dodatkowo 3 prokuratorów Prokuratur Rejonowych w Myszkowie i Zawierciu prowadziło czynności identyfikacyjne polegające na okazywaniu zwłok ofiar w prosektorium. Z uwagi na trwającą przez 24 godziny akcję ratowniczą i dużą ilość realizowanych czynności, w tym także z udziałem wielkiej ilości biegłych, prokuratorzy pracowali w systemie wahadłowym, zastępując się wzajemnie, z przerwami na odpoczynek. Pracę prokuratorów koordynował obecny tu dzisiaj na konferencji naczelnik Wydziału Śledczego Prokuratury Okręgowej w Częstochowie Pan Robert Wypych, któremu w Państwa obecności chciałbym jeszcze raz podziękować za sprawne przeprowadzenie wszystkich koniecznych czynności. Muszę także powiedzieć, że z ogromną satysfakcją odbierałem podziękowania kierowane na moje ręce dla prokuratorów okręgu prokuratury częstochowskiej przez ministrów transportu i spraw wewnętrznych.

Drugi przykład, o którym chciałem kilka słów powiedzieć, to jest zdarzenie nieporównanie mniej tragiczne i zaistniałe w nieodległym czasie – to jest pożar mostu Łazienkowskiego w Warszawie, który wydarzył się 14 lutego tego roku. Prokuratorzy dyżurni z Prokuratury Rejonowej Warszawa-Praga Południe już 14 lutego 2015 r. pozostawali w gotowości rozpoczęcia oględzin, jednakże czynności te – z uwagi na dogaszanie ognia – mogły odbyć się najwcześniej 15 lutego. W tym dniu dwoje prokuratorów z Prokuratury Rejonowej Warszawa-Praga Południe uczestniczyło w czynnościach na terenie objętym pożarem i na powierzchni mostu. W trakcie czynności prokuratorzy pozostawali w stałym kontakcie z naczelnikiem Wydziału V Śledczego Prokuratury Okręgowej Warszawa-Praga, który koordynował oględziny. Czynności odbywały się z udziałem biegłego i inspektora nadzoru budowlanego. Do oględzin, które trwały cały dzień, użyto dronów. Równoległe do

ogłędzin samego mostu prowadzono oględziny terenów budowy pod mostem. 15 lutego 2015 r. nie przeprowadzono oględzin obszaru tunelu pod mostem ze względu na stanowisko inspektora budowlanego, który stwierdził, że może to zagrażać życiu i zdrowiu ludzi. Tego samego dnia w rejonie mostu odbyła się konferencja prasowa zorganizowana przez władze miasta i Policję. Wzięła w niej także udział rzecznik prasowy Prokuratury Okręgowej w Warszawie. Po decyzji Prokuratora Okręgowego o przejęciu sprawy do prowadzenia przez Wydział V Śledczy Prokuratury Okręgowej oględziny były kontynuowane przez dwóch prokuratorów Prokuratury Okręgowej. W czasie tych czynności wykorzystano kamerę rejestrującą obraz trójwymiarowy.

Podaję te przykłady w celu potwierdzenia tezy o konieczności ciągłego udoskonalania procedur przeprowadzania oględzin przez prokuratorów na miejscu tak katastrofalnych zdarzeń, w szczególności w aspekcie wykorzystania zarówno współpracy z innymi uprawnionymi organami, jak i wykorzystania najnowszych osiągnięć techniki do wykrywania i zabezpieczania materiału dowodowego. Właśnie dlatego 11 maja 2012 r. poleciłem prokuratorom apelacyjnym, aby w każdej prokuraturze okręgowej wyznaczeni zostali trzej prokuratorzy, których zadaniem będzie prowadzenie śledztw dotyczących zdarzeń o charakterze katastrofy. Wyznaczeni imiennie prokuratorzy od dwóch lat biorą udział w specjalistycznych szkoleniach organizowanych w tym zakresie przez Krajową Szkołę Sądownictwa i Prokuratury. Część z nich przeszła również szkolenia w ramach Europejskiej Organizacji ds. Bezpieczeństwa Żeglugi Powietrznej (EUROCONTROL) w Brukseli.

Doskonaleniu zawodowemu i wymianie doświadczeń służą wzajemne szkolenia i konferencje, również takie jak dzisiejsze spotkanie.

Dziękując za poświęcenie mi uwagi, chciałbym Państwu złożyć życzenia owocnych obrad.